



DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark biskop

Soknepresten i Holum sokn
Postboks 210

4503 MANDAL

Dato: 21.12.2021

Vår ref: 21/03100-8

Deres ref:

Visit rapport fra bispevisitasen i Mandal sokn og Holum sokn

Biskopen takker igjen for flotte visitasdager i Mandal og Holum.

Vedlagt oversendes følgende:

- Visitasprogram
- Visitasforedrag
- Prostens kontorvisitas
- Befaringsrapport

Med vennlig hilsen

Stein Reinertsen
biskop

Grethe Ruud Hansen
førstekonsulent personal/biskopsekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:

Program visitas i Mandal og Holum sokn 2021.docx
Visitforedrag Mandal og Holum
Kontorvisitas 12. oktober 2021 Mandal og Holum.doc
Befaringsrapport Mandal 2021.pdf

Kopi til:

Agder og Telemark bispedømmeråd, Bjarne Nordhagen	Postboks 208	4662 KRISTIANSAND S
---	--------------	------------------------

Mottakere:

Prosten i Lister og Mandal prosti	Pb 265	4576 LYNGDAL
Soknepresten i Mandal sokn	Postboks 210	4503 MANDAL
Soknepresten i Holum sokn	Postboks 210	4503 MANDAL

Holum menighetsråd
Mandal menighetsråd
Lindesnes kommune

Postboks 210
Postboks 210
Nordre Heddeland
26

4503 MANDAL
4503 MANDAL
4534 MARNARDAL

Lindesnes kirkelige fellesråd

Postboks 210

4503 MANDAL

Visitas Mandal og Holum menigheter uke 47 2021

Forslag til disponering dagene;

Dag	Tid	Hva	Hvor	Tema/formål	Deltakere	Ansvarlig	Kommentar:
Tirsdag	08.00	Enkel frokost	Klosterhaven		Stab, MR-ledere, FR-leder, biskop med følge	Kirkeverge	
	08.30	Morgenbønn	Klosterhaven		Stab, MR-ledere, FR-leder, biskop med følge	Kapellan	
	08.45-09.50	Oppstartsmøte hvor programmet presenteres med sentrale aktører for visitasen.	Klosterhaven	Oppstartsmøtet «eies» av biskop, som gjennomgår de ulike visitasmøtepunkt.	Biskop med følge, stab, MR-ledere, FR-leder	Biskop	
	10.00-11.30	Møte med staben	Klosterhaven	Stabsfellesskap, samarbeid mellom ansatte og frivillige, hvordan rekruttere både ledere og deltakere til aktiviteter	Stab	Kirkeverge leder møtet	
	12.00-13.30	Møte med kommunen. Det serveres lunsj i møtet.	Møterom i Lindesnesgården	Fokus på hva kirken bidrar med som lokal medskaper i kommunen. Tema: - Diakonstilling - Kirkens rolle i kommunens kriseteam	Biskop m/følge, kirkeverge og FR-leder, sokneprester og MR-ledere	Kirkeverge	

				<ul style="list-style-type: none"> - kirke/skole samarbeid - tilstedeværelse i de ulike lokal-miljøene etter sammenslåing med kirkekontorene 			
	14.00-15.30	Mandal fengsel	Mandal fengsel	<ul style="list-style-type: none"> - Møte med ledelsen i fengselet - Omvisning i livssynsrommet. - Møte med innsatt - Enkel servering 	Fengselsprest, Biskop m/følge, kirkeverge og FR-leder, sokneprester og MR-ledere	Prost og fengselsprest	
	16.00-17.30	Samtaler med ansatte: 16.00-16.45 Eva Marie Jansvik 16.50-17.10 Vatroslav Vudjan 17.10- 17.30 Øystein Ramstad		Ansattes kontor på Kirkesenteret	Biskop/ansatte		
	17.30-19.30	Møte og middag med Mandal MR	Kirketorget	<ul style="list-style-type: none"> - Hvordan øke oppslutning blant de yngre - Hvordan samle menigheten - Hvordan kan menighetsrådet bruke sin rolle best 	Mandal MR, biskop m/følge, sokneprest	Mr-leder og sokneprest	Mat fra Mandalstua, mat til 18 stk, Gunn Hilde bestiller

				mulig for å bygge menighet - Kvantitet vs. kvalitet			
	20.00	Kveldsbønn m/kveldsmat.	Skjernøy kapell	Møte Harkmark menighetsutvalg og Skjernøy menighetsutvalg. Begge utvalgt sier litt om hvordan de driver arbeidet og hva de er opptatt av, utfordringer 10 min	Biskop m/følge, Sokneprester, MR-leder Mandal	Sokneprest i Mandal og MU Skjernøy	Fint hvis det blir litt tid etter bønn til å prate med folk
	21.30	Kveldsbønn				Bjørnar leder kveldsbønnen	Åpen for alle
Onsdag	08.00	Morgenbønn	Harkmark kirke	Bønn	Biskop m/følge, sokneprester	Eva Marie	Åpen for alle
	08.20-08.40	Samtale Bjørn Arve Bentsen	Sakristi i Harkmark kirke		Biskop og MR-leder		
	09.00-10.30	Besøk hos TT Anlegg	Doneheia	Tematisere integrering og utenforskap	Biskopen m/følge sokneprester	Soknepresten i Holum MR-ledere	
	10.45.11.15	Babysang	Kirkesenteret	Hilse på og se arbeidet	Biskop m/følge, sokneprester	Oddveig og Lotte	
	11.30-11.50	Samtaler med ansatte Dianne Singstad	Kirkekontoret		Biskop/ansatte		
	Lunsj-tid fra 1200	Møt biskopen på Kirketorget	Kafeen på Kirkesenteret	Åpen samling med mulighet for å treffe biskopen	Biskop m/følge, sokneprester	Men råd i samarbeid med stab	

	13.00-13.20	Samtale med ansatte Lotte Ploug	Kirkekontor		Biskop/ansatt		
	13.30-14.15	lme verksted	lme verksted	Møte og hilse på brukere, se arbeidet	Biskop m/følge, sokneprester	Soknepresten i Mandal	
	14.30-15.30	lme skole, møte med ledelse og ansatte.	lme skole	14.30: velkomst og presentasjon av skolen v/skolen 14.40: Presentasjon av kirke-skolesamarbeidet v/Oddveig 14.50: Samtale med tema: Hvilke ønsker og forventinger har lme skole til kirke-skole samarbeidet. Her ønsker vi at de ansatte kan bli utfordret på forhånd til å komme med innspill. Ledes av Oddveig 15.05: Biskopen får ordet og sier noe om hva kirka kan bidra med i forhold til læreplan og psykososialt arbeid. 15.20: Avslutning	Biskop m/følge, prestene, menighetspedagog undervisningsleder	Undervisningsleder Oddveig Olsson	

	15.45-16.45	Middag			Biskop m/følge, sokneprestene, kirkeverge		
	16.45-18.30	Samtale med ansatte 16.45-17.30 Ragnhild Lakang Nordmark 17.40-18.25 Bjørnar Johnsen Øybekk	Kirkekontoret		Biskop/ansatte		
	19.00-21.00	Kulturarrangement, Samtale med en forfatter, kunstner, samfunnsdebattant Janne Haaland Matlary, Biskopen Ev.sang/musikk	Mandal kirke	Kirkens aktualitet og rolle i dag	Åpent for alle. Gratis arr. i kirka	Sokneprest i Mandal	
Torsdag	08.30-10.00	Økumenisk møte- det er viktig at stab og råd tenker strategisk rundt dette- hva ville en ønske å oppnå med et slikt møte	Klosterhaven	Hvordan kan vi som kristne samarbeide i Mandal?	Sokneprestene, Prost, biskopen m/følge, Mr-ledere	Soknepresten i Holum	
	16.30-18.30	Møte og middag Holum menighetsråd. Bygdekvinnelaget serverer middag.	Kirkestua ved Holum kirke	Biskopen møter MR Samtale rundt arbeidet	Biskopen m/følge, Holum MR, Soknepresten i Holum	MR-leder Holum, B	
	19.00-21.00	Kveldsarr. med invitasjon til Skytterlaget, Holum IL, Bygdekvinnelaget, Historielaget, andre lag og foreninger.	Holum kirke	Samtale om tema «Å ta vare på hverandre»	Alle som ønsker. Åpent og gratis arrangement	Sokneprest i Holum, MR-leder	

Søndag	10.30-12.00	Jubileums- og visitasgudstjeneste	Mandal kirke				
	Ca 12.00- 12.30	Kirkekaffe	Mandal kirke				
	Ca 12.30- 13.00	Visitasforedrag	Mandal kirke				



DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark biskop

Visitaforedrag Holum og Mandal

A. Innledning

Takk for fine dager i to flotte menigheter. En bispevisitas i Holum og Mandal menigheter er en givende reise i et rikt menighetsliv. Vi har brukt dagene effektivt og vært med på mye. Samtidig er det deler av menighetenes arbeid jeg *ikke* har fått se. Men dette har jeg lest om i den ryddige og seriøse visitasmeldingen dere har skrevet. Den gjenspeiler den store aktiviteten og innsatsvilje som er blant frivillige og ansatte og gir en oversikt over menighetens liv, styrker, utfordringer og visjoner. Jeg anbefaler alle å lese den. I dette visitaforedraget vil jeg kort ta dere med på det jeg har fått se og oppleve. På bakgrunn av dette vil jeg til slutt nevne noen punkter som jeg vil oppmuntre og utfordre dere til å arbeide videre med.

B. Bakgrunn og forberedelse

Forrige visitas i Mandal sokn og Holum sokn var i 2009.

Planen var at denne visitasen skulle vært høsten 2020, men pandemien førte til utsettelse. Videre har uforutsette omstendigheter gjort at deler av det planlagte programmet ikke ble gjennomført nå. Det gjelder blant annet et besøk på Orelunden dagsenter og Lindland gård. Disse stedene vil jeg besøke i desember. Videre førte sykdom til at vi måtte avlyse en spennende kveld om kirkens aktualitet og rolle hvor Janne Haaland Matlary skulle delta.

Mye har skjedd i kirken siden forrige visitas, både nasjonalt og lokalt. På nasjonalt plan er kirken skilt fra staten og blitt en selvstendig folkekirke. Ulike reformer har satt sitt preg på menighetens liv. På lokalt plan er prostiet endret som en konsekvens av kommunesammenslåinger. Nå er dere en del av det nye prostiet Lister og Mandal prosti og prostesetet er flyttet til Lyngdal.

Før visitasen har rådgiver Geir Myre ved bispedømmekontoret sammen med kirkevergen besøkt kirkene og kirkegårdene og levert en befaringsrapport. Prost Geirulf Grødem har vært prosjektleder og det har vært avholdt flere forberedende planleggingsmøter. Fra bispedømmekontoret har personalsjef Bjarne Nordhagen vært med.

C. Gjennomføring

Møte med stab

I begynnelsen av visitasen møtte jeg staben for begge menighetene. Det er en stor og kompetent stab, med bred fagkompetanse som har et ønske om at menighetene skal nå sine mål. Alle funksjoner og profesjoner er viktige. Noen oppgaver er mer synlige enn andre, men hvis de oppgavene som ikke er så synlige ikke blir gjort, stopper det meste opp.

Under samtalen med staben brukte vi noe tid på å snakke om et tema som alle staber bør være opptatt av: hva skaper trivsel og godt arbeidsmiljø. Trivsel og godt arbeidsmiljø er avgjørende for at det resultatet man skal levere blir godt, og det er et kontinuerlig arbeid. Staben i Mandal og Holum har gode forutsetninger til å fortsette å utvikle seg. Det er ingen tvil om at de ansatte gjør en fremragende jobb.

I menigheter med så mye frivillighet, blir det ekstra viktig at stab og de frivillige har en tydelig og god kommunikasjonsflyt og at man samarbeider godt om de strategiske prioriteringene og målene. Dette skriver dere om på en klok måte i visitasmeldingen.

Ime skole

Selv om det er over 50 år siden skolens kristendomsundervisning var kirkens dåpsopplæring, er det fortsatt viktig både for skolen og kirken at det er god kontakt. Dette var temaet da vi besøkte Ime skole og traff rektor og de fleste av lærerne.

Den norske offentlige skolen er en god skole. Det er Ime skole et godt eksempel på. Skolens motto er: «Vekst gjennom respekt, trivsel og læring». Det er mer enn teori. Skolen har et tydelig fokus på livsmestring og inkludering.

De ansvarlige i staben for kirke-skole samarbeid presenterte tiltakene kirken har for skoletrinnene. Det drives et solid arbeid i Mandal og Holum i møte med skolen. Dette ble bekreftet av lærerne.

Babysang

I Holum og Mandal menigheter drives det et godt trosopplæringsprogram. Under visitasen rakk jeg bare å møte dette gjennom babysangen. Trosopplæringsreformen og dyktige trosopplærere er en velsignelse for kirken.

Ime verksted

Jeg hadde et spesielt ønske for denne visitasen: å besøke Ime verksted. Det skyldes ikke minst at under min tid her som prost fikk jeg anledning til å være med på «Tro og liv». Mange av deltakerne her, har sitt arbeid på Ime verksted og jeg ville gjerne treffe dem igjen.

Møte med Ime verksted gav meg en bekreftelse på det jeg visste fra før. En bedrift med arbeidstakere med varig tilrettelegging, driver verdiskaping i ordets dypeste forstand. Den stolthet og trivsel som preger de som arbeider her er umulig ikke å legge merke til.

TT Anlegg

En annen bedrift vi besøkte var TT anlegg. Med sine om lag 340 ansatte er de en av kommunens største arbeidsplasser.

Jeg er imponert over kompetansen og holdningen som preger TT Anlegg. I flere tiår har de skapt mange trygge arbeidsplasser. De har rekruttert personer som har ønsket et yrke der man ikke trenger mye teoretisk utdanning, men praktiske ferdigheter. Samtidig har bedriften et eget opplæringsprogram for sine ansatte, slike at de kan tilegne seg ny kompetanse. Det var interessant å høre bedriftens tanker om inkludering og trivsel og hvilket ansvar de tar for at de ansatte opplever en meningsfull arbeidshverdag.

Jeg kan ikke unnlate å nevne et slagord som bedriften har:

«Hvis terrenget ikke stemmer med kartet, påtar vi oss å forandre terrenget»

Når arbeidet i kirken noen ganger byr på diverse utfordringer kunne det være fristende å ty til nettopp dette slagordet.

Møte med kommunen

På en visitas hører det med å treffe kommunes ledelse. Vi fikk et godt møte med ordfører, rådmann og kommunalsjef. Et sentralt tema var utfordringer som pandemien hadde skapt, både i samfunnet og kirken. Kommunen uttrykte at under pandemien så man viktigheten av frivillighet.

Samarbeid med Lindesnes kommune er godt. Innsatsen kommunene har lagt ned i restaurering av Mandal kirke og vedlikehold av andre kirkebygg er gode eksempler. Kontakten mellom kirkevergen/fellesrådet og kommunens ledelse er upåklagelig.

Et sentralt tema i møte var samskapning. Kirken ønsker å være medspiller og bidragsyter, ikke minst på områder som handler om inkludering og utenforskap. Når kommunen har vært med å legge til rette for at menigheten i Mandal nå har fått et kirkesenter midt i byen, handler det om at kirken skal være en synlig aktør for ulike grupper og enkeltmennesker.

Det er gledelig at kommune har bevilget midler til en diakonistilling. Det er et konkret uttrykk for samskapning. Et annet tema var også at kirken må skrives inn kommunens planer og i de matriser som utarbeides her på de arenaene hvor det er naturlig. Enten det dreier seg om krise og beredskapsplaner, kirke og skole samarbeid, kultur, oppvekst eller ulike arenaer for frivillighet.

Agder Fengsel

Nye Agder fengsel i Mandal ble åpnet i 2020 med 100 soningsplasser. Kriminalomsorgen har vært tydelig på at de ønsker prestetjeneste i fengselet.

Under visitasen besøkte vi fengselets ledelse. De har store visjoner og tanker. De innsatte skal være godt forberedt til å møte samfunnet utenfor murene etter endt soning. Mange sivile aktører er medspillere inn i fengselet, også prestetjenesten. På sikt ønsker man også at representanter fra ulike frivillige grupper skal bidra, også menigheter. Fengselsledelsen uttrykte stor tilfredshet med hvordan prestetjenesten i dag drives i Mandal fengsel. Presten er en samtalepartner for både ansatte og innsatte.

Sammen med fengselspresten og noen innsatte fikk vi feire en enkel gudstjeneste. De innsatte bidro som kirketjenere og med musikalske bidrag.

Et møte i etterkant med en innsatt gjorde et sterkt inntrykk. Gjennom sang og tekster beskrev han hvordan det var å bli dømt og måtte sone lenge. Vi ble konfrontert med hva som gir et menneske verdighet og verdi.

Møte med ledere for andre menigheter

I Mandal er det et rikt mangfold av ulike menigheter. Det er flott at ledere fra menighetene og forsamlinger møtes regelmessig. Her er prestene med. Jeg fikk anledning til å være med på en slik samling. Det var en god tone og et ønske om å ville hverandre vell. Vi må respektere at det er områder vi er uenige om. Samtidig må vi sørge for at vi kan finne områder vi kan vise at vi er en del av Guds store menighet. Jesus ba om at «vi alle skal være ett».

Møte med menighetsrådene og menighetsutvalgene

Det var egne møter med begge rådene. Takk for det store arbeidet og innsatsen dere legger ned som rådsmedlemmer.

I Mandal dreide samtalen seg mye om hvordan kirken, ikke minst gjennom gudstjenester, kan nå bedre ut til en yngre aldersgruppe. Samtalen gav ingen svar vi kunne sette to streker under, men ulike utfordringer og forslag til tiltak ble drøftet. Dette er en utfordring dere deler med de aller fleste av våre menigheter. Det er verdt å merke seg at for over 10 år siden, da det var visitas her sist, var dette også et tema. Det kan man lese av daværende biskop Skjeveslands visitasforedrag.

Samtidig er det viktig både å se og glede seg over at menighetene både i Holum og Mandal møter mange i aldersgruppen 25-50 år. Dette skjer gjennom ulike tilbud; gjennom trosopplæringstiltak, det flotte musikkarbeidet som drives, diakoni og mye annet.

I Holum fikk vi også en god samtale om menighetens liv og virke. Menighetens satsing og profil gjør dere til en folkekirke i ordets beste betydning. Ikke bare samarbeider dere godt med bedehuset i bygda, men de har også en visjon og ønske om at dere sammen med alle gode krefter, enten det er bondekvinnelag, skole og barnehage, skytterlag eller ungdomslag, kan bidra til at Holum er en god bygd å bo i. Dette ble ekstra synligjort under samlingen vi hadde i kirka med temaet «Å ta vare på hverandre». Her var mange av bygdas ulike lag og foreninger bidragsyttere.

Mandal menighet har to menighetsutvalg, Harkmark og Skjernøya. Vi hadde et møte med begge utvalgene i Skjernøya kapell. Arbeidet om drives i disse utvalgene er viktig. Alle aktiviteter og tiltak som menighetsutvalgene driver med, viser at kirken er til stede der folk bor.

D. Utfordringer og avslutning

En visitas er ikke over når jeg drar. Det er på en måte nå det begynner. Håpet er at våre dager sammen har støttet de gode prosessene hos dere og satt i gang nye.

Det blir prostens oppgave å følge opp visitasjonen hos dere. Jeg vil i det følgende peke på noen utfordringer som jeg mener bør ha fokus fremover:

1. I møte med kommunen var et av temaene at kirken ønsker å være synlig i kommunens planer. Ha et søkelys på hvilke områder menigheten kan være en samarbeidspartner med kommunen og konkretisere disse i kommunes planarbeid.
2. Kommunen har bevilget midler til en halv diakonistilling. Det gjenstår finansiering for at dette skal kunne bli en full stilling. Dette må arbeides med i tiden fremover. Like viktig som finansieringen vil være at stab og menighetsråd arbeider med innholdet og profilen på denne stillingen.
3. Mandal og Holum menigheter har mange ressurser, ikke minst i form av mye stort frivillig engasjement og dyktige medarbeidere og stab. Mandal har fått et nytt flott kirkesenter. Dere har et ønske og vilje om å gjøre mye som menighet. Jeg oppfordrer menighetsråd og stab til å bruke nødvendig tid til strategisk planlegging og prioriteringer. Kirken må alltid reformeres. Derfor må dere også hele

tiden stille spørsmålet; Hva skal være våre mål og planer de neste årene? Hva skal oppprioriteres og hva skal ikke lenger ha så mye oppmerksomhet?

4. I menighetens visitasmelding skriver dere; «at dere er stadig mer avhengig av frivillig innsats, god kommunikasjonsflyt og god organisering for å ivareta og fortsatt kunne utvikle menighetens virksomhet». Dette er kloke refleksjoner som er viktige for alle menigheter.

Ha fortsatt fokus på dette. Landets menigheter, i begge arbeidsgiverlinjene, har denne høsten gjennomgått en medarbeiderundersøkelse. Denne undersøkelsen er et nyttig verktøy for å se på organisering og måloppnåelse i arbeidet. Bruk undersøkelsen aktivt i det videre arbeidet for stadig å fremme samspillet mellom frivillige og ansatte.

5. Begge menighetene har et tydelig ønske å nå bedre ut til enkelte aldersgrupper, dvs, ungdom, unge familier og voksne mellom 30-60 år. Gjennom alle aktivitetene midt i uken når dere allerede mange av disse. Samtidig vil jeg oppfordre dere til fortsatt å ha oppmerksomheten vendt mot disse aldersgruppene.

Jeg reiser herfra fylt med takk. Jeg hilser dere med Paulus ord til menigheten i Tessaloniki:

«Vi takker alltid Gud for dere når vi husker på dere i våre bønner. For vår Gud og Fars ansikt husker vi stadig på hvordan dere er virksomme i tro, arbeider i kjærlighet og holder ut i håp og tillit til vår herre Jesus Kristus» (1.Tess.1,2-3)

Agder og Telemark bispestol 28.november 2021
Stein Reinertsen, biskop



Prosten i Lister og Mandal

Postboks 265
4576 Lyngdal

Biskopen i Agder og Telemark
Boks 208
4662 Kristiansand

Kontorvisitas i Mandal og Holum sokn

Siste bispevisitas i soknene var i 2009. Mandal og Holum er to av de fire soknene som utgjør Lindesnes kirkelig fellesråd.

Kontorvisitasen ble gjennomført 12. oktober 2021

Kirkebøkene

De gamle kirkebøkene for Mandal og Holum sokn blir oppbevart godt sikret i hvelv ved Mandal kirkekontor. De ble ført frem til 2012. Etter dette har kirkebøkene blitt ført digitalt.

Dåpspåmelding skjer via dataprogrammet Medarbeideren, og overføres derfra til elektronisk kirkebok. Det samme skjer med konfirmasjoner. Vielser føres også i elektronisk kirkebok. Døde føres i kirke databasen Ecclesia og overføres deretter til elektronisk kirkebok.

Administrasjonen sørger for at overføring blir gjort til elektronisk kirkebok.

Følgende kirkebøker ble lagt frem:

Mandal: Dåp og konfirmerte fra 2005 – 2012.

Mandal: Jordfeste, inn- og utmeldte fra 2005-2012.

Holum: Alle kirkelige handlinger, inn- og utmeldte 1993 – 2012.

Harkmark: Alle kirkelige handlinger, inn- og utmeldte 2005-2012.

Alle bøkene har segl og er kontrollerte.

Bøkene er svært ryddige og tydelig førte, og ingen feil ble eller mangler ble oppdaget. Bøkene ble avsluttet siden det ikke har vært føringer i de siden 2012.

Kallsbok

Kallsboka er ikke ført i perioden

Vigselspermen

Vigselspermen er i orden.

Journal

Fellesrådet bruker Public 360 som arkivsystem som er integrert i Kirkepartner sitt system. Utgående dokumenter og saksdokumenter blir opprettet og arkivert der. Brukerkompetanse for staben er varierende. Det jobbes med å heve kompetansen på bruk av journal.

Kirkegårdsforvaltningen bruker Ecclesia som arkivsystem.

Det foreligger eldre fysiske arkiver for sokneprestene.

Kopibok

Public 360 brukes som kopibok

Dagsregister

Det er 4 bøker:

Mandal kirke - føres av kirketjener

Holum kirke - føres av kirketjener.

Skjernøy kapell - kirketjener har ansvar, boken oppbevares på kontoret og informasjon sendes dit for føring

Harkmark kirke - kirketjener har ansvar, boken oppbevares på kontoret og informasjon sendes dit for føring.

Følgene dagsregistre ble lagt frem:

Harkmark kirke: Fra 01.01.1984 -

Mandal kirke: 2001-2019 og ny bok fra 01.01.2020.

Skjernøy kapell: Fra 01.01.1984 -

Holum kirke: 1984-2010, og ny bok fra 01.01.2011.

Bøkene ble kontrollert og er ryddig ført. De nye bøkene i Mandal og Holum kirke er ikke forseglet.

Inventarbøker

Inventarlistene ligger i kirkebyggdatabasen.

Arkiv

Alt av saksbehandling for fellesråd og menighetsråd ligger i Public 360.

Det foreligger fysisk arkiv frem til 2018 som har god orden og er godt systemisert.

Flere av de ansatte kjenner på usikkerhet rundt arkivarbeidet på grunn av manglende kunnskap både om krav og håndtering av arkiv.

Møtebøker for menighetsråd og fellesråd

Både innkallinger og protokoll ligger i Public 360. Disse legges ut på hjemmesidene til fellesrådets hjemmeside og er tilgjengelig.

Frem til 2018 er det fysisk arkiv for protokollene til menighetsråd og fellesråd.

Årsmeldingene er tilgjengelig digitalt for de siste 30 år.

Rutiner for postfordeling

Det er posthyller på kontoret for menighetsrådene. Digital post videresendes til menighetsrådene av administrasjonen for videre behandling.

Ringereglement

Det ble forelagt ringereglement for Mandal kirke. Dette er ikke datert, men skal ha blitt godkjent i 2011. Det er usikkert om det foreligger reglement for de andre kirkene.

Reglementet ligger vedlagt denne meldingen.

Senkning av båre

Urner oppbevares i låst skap i Mandal kapell.

Senkning av bårer gjøres med tau før jordpåkastelsen.

Kontorforholdene

Det er gode kontorforhold til det nye Kirkesenteret i Mandal. Her har alle tre prestene egne kontor sammen med kirkevergens stab som består av personalleder, kirkegårdsleder, to konsulenter i tilsammen 130 % stilling, to kantorer i tilsammen 180 % stilling, undervisningsleder og menighetspedagog, begge i fulle stillinger.

I tillegg til kantorer er det gode sanitærforhold med tilgang på dusj, spiserom med tekjøkken, møtelokaler og arkivrom. Kirkesenteret inneholder også lokaler som brukes i mye av menighetens arbeid med en stor sal (den gamle kinosalen i Mandal), kjøkken, kafeområde og klosterhagen.

Lyngdal, 4. November

Geirulf Grødem

Prost i Lister og Mandal prosti

Kopi: Sokneprest i Mandal og Holum sokn

Befaringsrapport

Kirkene i Harkmark, Holum og Mandal



4. november 2021

Om befaringen og befaringsrapporten

Befaringen fant sted 4. november 2021. Med på befaringen var Øystein Fredenly Ramstad, kirkeverge i Lindesnes kirkelige fellesråd. I Harkmark og Mandal møtte vi dessuten Tor Magne Stoveland kirketjener, i Skjernøy kapell møtte vi ?? og i Holum kirke møtte vi sokneprest Bjørnar Johnsen Øybekk. Geir Myre, rådgiver for Agder og Telemark biskop stilte fra biskopens kontor.

Befaringen omfattet Harkmark kirke, Skjernøy kapell, Holum kirke og Mandal kirke. Skjernøy kapell eies av stiftelsen Skjernøy kristelige ungdomsforening. Kapellet er ikke godkjent somkirke etter Kirkeordning for den norske kirke, § 19. Den omfattes dermed ikke på samme måte av øvrige regler i Kirkeordningen. Men det holdes jevnlig forordnede gudstjenester der prestene medvirker. Når det gjelder vernebestemmelser for bygget, følger det av lokale og regionale verneplaner. Bygget er ikke listeført etter bestemmelsene i Kirkebyggforskriften.

Befaringsrapport utgjør sammen med visitasmeldingens del om kirkebygg, inventarlistene fra kirkebyggdatabasen, svar på questbackundersøkelse om kirkebygg og bilder tatt under befaringen, rapporteringen til biskopen om kirkebyggene før visitasen. Sist visitas i Mandal var i 2009 og det foreligger befaringsrapport for kirkene i Mandal, Harkmark og Holum fra befaringen 31.08.09.

Fokus på universell utforming

Etter Lov om likestilling og forbud mot diskriminering kapittel 3 har offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten, plikt til universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjoner.

Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene, inkludert informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), slik at virksomhetens alminnelige funksjoner kan benyttes av flest mulig, uavhengig av funksjonsnedsettelse.

Det finnes byggetekniske standarder som definerer universell utforming. Byggets antikvariske verdi vil kunne gjøre at man i arbeidet med tilpasning i enkelte tilfeller må dispensere fra kravene.

Fokus på inventarregistrering

Etter § 18 i kirkeloven skal menigheten føre register over kirkens inventar. Dette er utdypet i Regler for inventar og utstyr (Fastsatt av Kirkemøtet 15 april 2015) Kap 7 § 29: «Menighetsrådet har ansvar for at alt permanent og kirkelig inventar og utstyr registreres i et nasjonalt register. Ved visitas og prostebesøk gis det rapport om registreringen. Jfr følgende § 30 skal registeret oppdateres med anskaffelser, endringer, avhendinger og større reparasjoner.»

Vi viser videre til Rundskriv om forvaltning og registrering av kirkeinventar (Rundskriv P-2/2010 fra Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet). Her omtales bl.a. bruken av Kirkebyggdatabasen som kirkens offisielle verktøy for registrering i nasjonalt inventarregister.

Inventar er ført inn i kirkebyggdatabasen med bilder for de tre kirken, men det mangler litt beskrivelser og verdi/tidfesting/historikk.

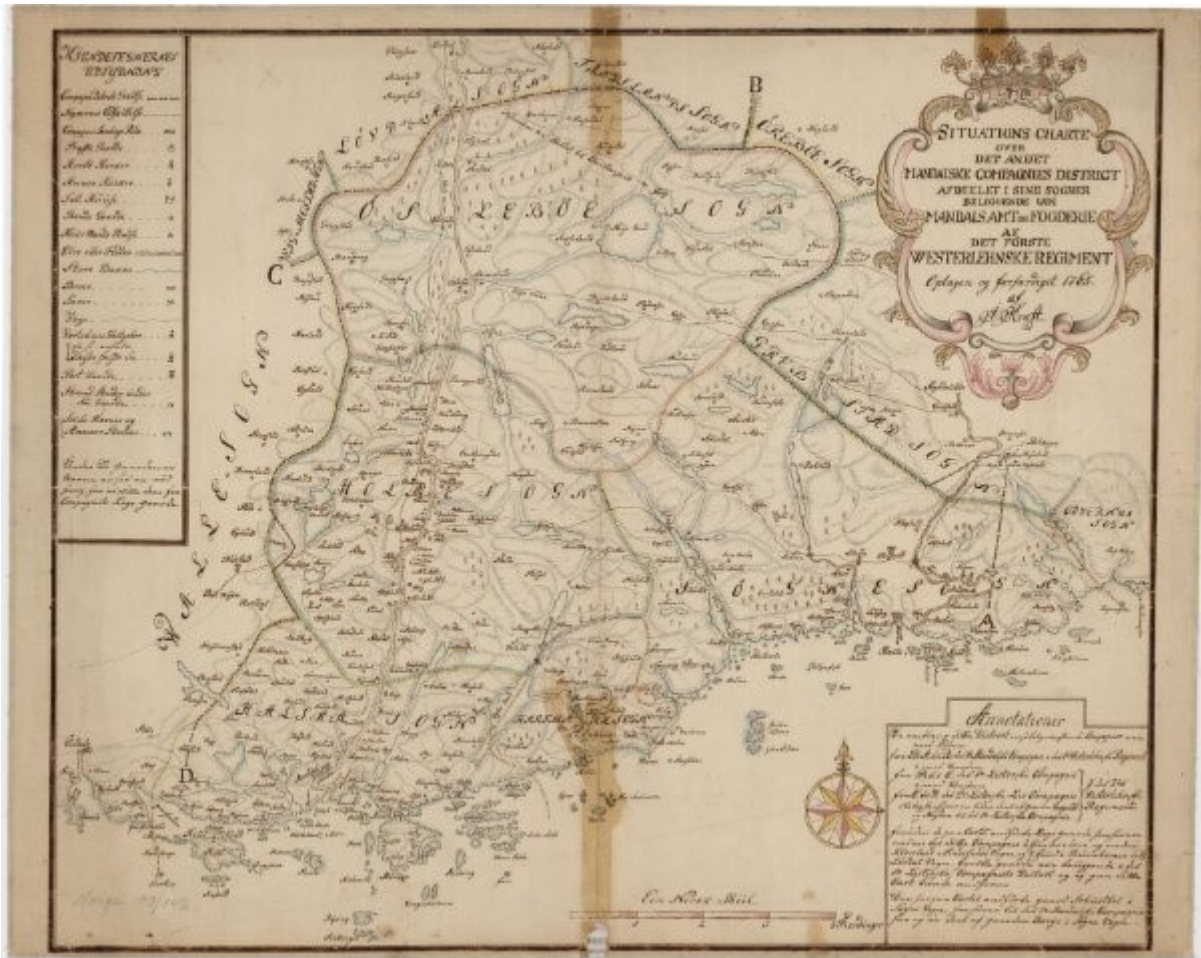
Generelt om sognene og kirkene i Lindesnes kommune

De tre sognene Harkmark, Holum og Mandal har alle lang historikk som kirkesogn.

På «Situations-Charte over det 2det Mandahlske Compagnie District» fra 1765 vises en noe annerledes kirkeplassering enn i dag. Da er det tegnet inn to kirker i Halsaa sogn: Halsaa (Halså/Mandal) og Viig (Vik). Harkmark (Harkmark) var eget sogn og Fodneby (Fodnebø) og Holme

(Holum) lå i Holme sogn. Samme kirkeplassering og sogneinndeling finner vi på «Lister og Mandals amt nr 13: Situations Carte over Mandals Præstegjæld» fra 1786. Men på Portefølje nr 2 fra 1858 er Fodnebø borte. Også på nyere kart finner vi Prestegården og Kloster i nærheten av Fodnebø. I Riksantikvarens kildegjennomgang på «Middelalderske kirkesteder i "Nye" Lindesnes kommune», antydes det at Halsaa har vært fylkeskirke og at prestegården lå på Fodnebø. Her fortelles også om Sånum kirke som er nevnt i 1409.

Soknene i Mandal hørte fram til januar 2020 under Mandal prosti og ble da i forbindelse med kommunesammenslåingen innlemmet i Lister og Mandal prosti. Holum utgjør eget sogn, mens Harkmark hører inn under Mandal sogn.



Restaurering av Mandal kirke

Under sist visitasbefaring ble det orientert om reparasjoner av sopp og råteskader i våpenhuset i Mandal kirke. De skulle ved nærmere undersøkelser vise seg at sopp og råteskadene var langt mer omfattende enn man da hadde visst om. Dette er en sak som har fått prege hele tiden fra sist vistas til denne visitasen. Nå er arbeidet med ferdigstillingen av de store arbeidet som har vært påkrevd for å bygge opp igjen tårnet i Mandal kirke i en avslutningsfase.

Harkmark kirke



Harkmark kirke i Lister og Mandal prosti er bygget i 1613 i tømmer og er den andre kirken på stedet man kjenner til. Kirken har vernestatus som fredet etter Kulturminneloven. Kirketomt og deler av kirkegård er fredet. Kirken er oppført med 135 sitteplasser.

Universell tilpasning



Kirken har universell tilgang via hovedinngang. Behov for universell tilgang ble kommentert i forbindelse med forrige visitasbefaring. Man har fått til en løsning dels bestående av terrengheving og endring av trapp som fremstår som vellykket. Rullestolbruker kan ikke selv åpne døren uten hjelp.

Tersklene inn til kirkerommet er forserbare med rullestol uten hjelp fra andre, men det er ikke tillaget egen rullestolplass inne i kirken. Dette er krevende å få til uten at det fremstår som en tydelig forringelse av kirkerommet som kulturminne.

Kirken har toaletter i nærliggende bygg der det også er HC toalett. Det er ikke avmerket for HC parkering.

Kirkens konstruksjon:

Kirken er bygget med Tre - tømret/laftet som hovedmateriale. Den er kledd med malt trepanel.

Vedlikehold:

Kirken ble sist vedlikeholdt utvendig i 2013. Fasaden ble behandlet med Linoljemaling. Malingen sprekker noen steder. Dette kan eventuelt flekkes med linoljemaling når vær og klima tillater det.

Det er ikke meldt om kjente lekkasjer. Det er ikke kjennskap til råte eller fuktskader. Sist tilsyn ble utført 2016.



Det er skiftet til kobberrenner der tidligere renner har måttet skiftes ut. Noen sider har fortsatt plastrenner.

Oppvarming av kirken

Oppvarmingen av kirken skjer hovedsakelig ved hjelp av Rørovn under benk.

Kirkeklokke, ringeanlegg og kirkeur

Kirken har en klokke, støpt i 1731, trolig fra Holland. Den har manuell ringing. Det er regelmessig tilsyn av klokkene

Hovedinstrument

Orgelet, et J. H. Jørgensen med 5 stemmer, 1 manual og pedaler, ble installert i 1975 og regnes som å være i bra tilstand.



Inventar er ført inn i kirkebyggdatabasen med bilder. Messehagler finnes i rød og grønn. De oppbevares på egnede hengere.



Lyd og AV utstyr

Det er installert høyttaleranlegg, men ikke projektor.

Kirkens bruksvennlighet

Kirken oppleves lite barne- og familievennlig og har på grunn av sin autensitet lite spillerom i forhold til endringer i kirkerommet. Men den har en intim og fin atmosfære for gudstjenestesamlinger og mindre konserter.

Tema under befaring

Under befaringen ble det sett på vedlikeholdstiltak som er gjennomført (bl.a takrenner) Fortsatt noen takrenner i plast. Etter hvert behov for flekking av maling og kitting av vinduer. Ytterdør trenger vedlikehold. Det ble drøftet om man i stedet for ny dør kunne få tilbud på utskifting av dørens ytterkledning.

Altertavlen har innskåret årstallet 1597. Sidefeltene, som er rekonstruert i 1906, har årstallene 1651. I likhet med altertavlen i Herefoss kirke tilbake til tidligere altertavle i Oddernes kirke og maleren Gotfried Hentzschel. Altertavlen i Oddernes ble skiftet ut i 1701, og den gamle tavlen ble gitt til en mindre kirke. Noen mener den ble gitt til Herefoss, andre til Vennesla og atter andre til Harkmark. Det er ellers nevnt i Oddernes kirke gjennom 900 år av Reidar Bolling at prekestolen trolig kommer fra Oddernes kirke.

Skjernøy kapell



Skjernøy kapell er bygget i 1850, er privat (stiftelseeiet), vigslet til kirkelig bruk, men ikke godkjent som kirke etter Kirkeordning for Den norske kirke § 19. Regulert til bevaring (pbl kap. 11, 12).



Det er Skjernøy kristelige ungdomsforening som eier kapellet. Det er bygget et tjenlig tilbygg på baksiden som inneholder menighetssal, kjøkken, kontorer og ungdomsrom. Bygget er plassert slik at det ikke synes fra veien. Foreningen har god økonomi og bygget er godt vedlikeholdt. Det er bra med aktivitet i kapellet.



Holum kirke



Holum kirke er bygget i 1825. Eldste omtale av kirke på Holum er fra 1307 (ecclesie de Holeim, DN IV:73). Førrige kirke ble i flg Kulturminnesøk/Askeladden bygd rundt 1550 eller 1560. Kirken vises som en tømret langkirke på et kart fra 1749. Nåværende kirke må da være minimum tredje kirke på stedet. Ting taler for at den eldste kirken kan ha ligget litt lengre sør, på Monen.

Vernestatus

Kirken har vernestatus Automatisk listeført (1650 - 1850). Kirketomt og deler av kirkegård er fredet.

Universell tilpasning

Kirken har en rampe inn til sideinngang sideinngang. Rullestolbruker kan ikke selv åpne døren uten hjelp. Det er laget til egnet rullestolplass inne i kirken. HC toalett i nærliggende bygg. Det er ikke avmerket for HC parkering.

Kirkens konstruksjon:

Kirken er laftet korskirke kledd med malt trepanel.

Vedlikehold:



Kirken ble sist vedlikeholdt utvendig i 2021. Den fikk da nye takpapp og lekter, nye takstein og nytt beslag på tårnhatt. Fasaden ble behandlet med Linoljemaling. Dette ble dekket med tilskudd fra statlige klimaskallsikringsmidler, runde 4. Alle vinduer ble restaurert (skraping og maling av alle vinduene i kirka. Skraping og maling av de utvendige vinduskarmene på de restaurerte vinduene.)

Det ble montert nye takrenner og -nedløp med takrenner og nedløp med skarpe bend, i sink. Gradrenner og bordtaksbeslag med renner og beslag i sink ble skiftet. Hovedtak ble rehabilitert (Fjerning av taktekking ned til bordtak og gjenoppbygging med takpapp, nye lekter/sløyfer og ny takstein i gammel utførelse.)

Sist tilsyn ble utført 2021 i forbindelse med anbud før klimaskallsikringstiltakene. Kirken er malt utvendig i 2018 med linoljemaling.

Oppvarming av kirken

Oppvarmingen av kirken skjer hovedsakelig ved hjelp av Rørovn under benk.

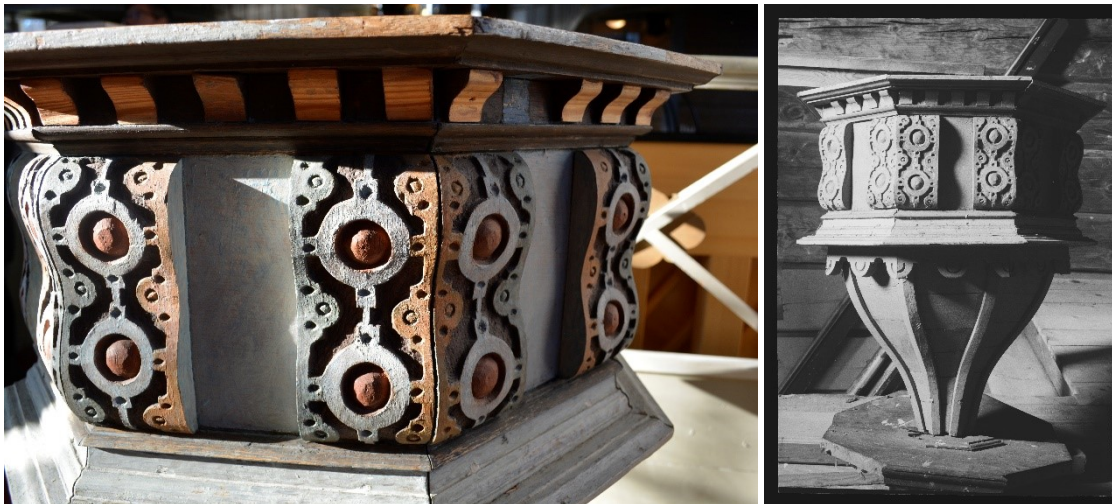
Kirkeklokke, ringeanlegg og kirkeur

Kirken har 2 klokke med manuell ringing. Den ene klokke er fra 1875, den andre fra 1767, støpt av Jacob Rendtler, Kristiansand. Opphenget er av nyere dato.

Hovedinstrument

Kirken har Pipeorgel bygget av Gebr. Reil fra Nederland i 1988/92. Det har 14 stemmer, 2 manualer og pedal og regnes som å være i bra stand. Kirken har i tillegg akustisk piano.

Inventar



Detalj fra den gamle døpefonten som ble restaurert i 1951 etter at den hadde vært overmalt og senere stuet bort på loftet.

Inventar er ført inn i kirkebyggdatabasen med bilder. Kirken har flere gjenstander fra den gamle kirken, men noen er forsvunnet eller endret. Kirken hadde opprinnelig et galleri bak altertavlen der det hang portretter av 15 profeter pluss Kristian Kvart, trolig malt av Gottfried Hentzschel i Kristian Kvarts dødsår. I 1850 ble disse flyttet til det såkalte «hestehandlertrevet» bak i kirken. Fra kirkelig myndighet var det ikke greit at disse maeriene, og særlig det ene, konkurrerte med altertavlen. Originalt hadde også altertavlen et maleri av korsfestelsen, også det et verk av Hentzschel. Samtidig, i 1850 ble den gamle prekestolen og altertavlen skiftet ut. Deler av altertavlen ble trolig brukt i den nye, bl .a. statuene og sidevangene. En Svend Gundersen Røyselund fikk kjøpe det gamle inventaret.

Kirketekstiler

Det finnes kun rød messehagel i kirken. Messehaglen oppbevares på egnede hengere.

Kirkekunst på vegg og løse malerier gjennomgått med faglig ekspertise (konservator). Det foreligger tilstandsrapport fra konservator på enkelte gjenstander. Kirken har malerier og dekorasjoner omtalt i litteraturen.

Lyd og AV utstyr

Det er installert videokanon i kirken og nytt høyttaleranlegg.

Kirkens bruksvennlighet

Kirken oppleves både nokså brukervennlig og barne- og familievennlig

Andre kommentarer

I 2017 ble det fjernet benker for rullestoler, barneplass og i 2021 for piano med musikere. Dette er laget slik at dørvanger er beholdt.

I 2011 fikk man utvidet sakristiet. Dette har blitt et større og mer tjenlig rom for menighetsrådsmøter o.l. Loftsrommet er for tiden mest brukt som lager.

Det ble kjøpt inn nye stoler i 2017.

Under befaringen

Teama som ble tatt opp under befaringen var bl.a. å vurdere å søke om å få etablere lyskjerming av maleriene på nordveggen.



Det kan søkes om montering av rullegardin, gjerne fra galleri og ned, for lyskjerming av de gamle maleriene.



Ved å gjøre den ene vangen avtakbart, fremstår inngrepet ved pianoet slik at det i mindre grad forstyrrer helhetsinntrykket av rommet og den korsformede innredningen.



Inngrepet fra 2017 fremstår som svært vellykket.

Mandal kirke



Mandal kirke i Lister og Mandal prosti ble bygget etter bybrannen i 1810. Byggingen ble påbegynt i 1817 og ferdigstilt i 1821 til byens hundreårsjubileum. Kirken som er bygd i bindingsverk kledd med liggende trepanel, erstattet en gammel steinkirke noe lengre sørvest for dagens kirke (Halse/Halså) Eldste omtale den gamle kirken er fra 1460, men soknet er omtalt allerede 1358.

Dagens kirkes historie er godt omtalt i visitasmeldingen. Man er i ferd med å slutføre det store restureringsarbeidet etter at det ble oppdaget omfattende råte og hussoppkader i tårnets konstruksjon i 2015. Kirken har vernestatus som Automatisk listeført (1650 - 1850).

Universell tilpasning

Kirken har universell tilgang via hovedinngang fra en rampe inn på siden av den store trappen på forsiden. Rullestolbruker kan selv åpne døren uten hjelp. Tersklene inne er forserbare med rullestol uten hjelp fra andre. Det er laget til HC toalett i kirken. Det er ikke avmerket for HC parkering.

Vedlikehold:

I forbindelse med ferdigstillingen av reparasjonen er kirken også malt utvendig i 2021. Fasaden ble behandlet med Linoljemaling. Også innvendig blir kirken malt.



Blant arbeidet som foregår i slutfasen er retting av trapp ute, maling innvendig, tilbakeføring av teglstein.

Oppvarming av kirken

Oppvarmingen av kirken skjer hovedsakelig ved hjelp av Rørovn under benk.

Kirkeklokke, ringeanlegg og kirkeur

Kirken har to klokke som begge har manuell ringing. Dette er trolig bispedømmets største kirke med manuelt ringeanlegg. Det er regelmessig tilsyn av klokkene.

Hovedinstrument



Kirken har pipeorgel som hovedinstrument. Orgelet, bygget av W. Sauer fra Tyskland med 32 stemmer to manualer og pedaler, ble installert i 1923(1925?) og regnes som å være i bra tilstand. Orgelet er vedlikeholdt er intonert og vedlikeholdt i forbindelse med restaureringen i 2021. Kirken har i tillegg flygel.

Kirketekstiler

Kirken har messehagler i rød , hvit, grønn, lilla. Messehaglene oppbevares på egnede hengere.

Kirkekunst på vegg og løse malerier gjennomgått med faglig ekspertise (konservator). Det foreligger tilstandsrapport fra konservator på enkelte gjenstander. Malerier som skal henge i kirkeskipet er midlertidig flyttet til andre rom frem til kirkerommet er ferdig restaurert. Vi ber om at biskopens seniorrådgiver for kultur, blir kontaktet før bildene flyttes tilbake og henges opp.

Lyd og AV utstyr

Det er installert videokanon i kirken. I dag er projektor plassert i to kasser på gulvet i koret som viser bildet på hver side av alteret, direkte på vegg. Man ønsker nå i stedet å bruke laserprojektorer på orgelgalleriet. Vi ber om at det sendes inn søknad for tiltaket.

Det er installert høyttaleranlegg. Det er også installert egen styringspult. Det ble under befaringen sett på mulighet for å lage til en bedre plass for styringspult. Dette vil bli tegnet inn som tilleggstegninger til allerede oversedt søkand om endringer av bakerste benker i kirken.

Kirkens bruksvennlighet

Kirken oppleves nokså brukervennlig men har sine begrensninger i forhold til å oppleves barne- og familievennlig. Det er sendt inn søknad til biskop om å få mer plass bak i kirken ved å fjerne noen benker. Man er i ferd med å utarbeide nye skisser for dette.



Vi så under befaringen på muligheten for å gjøre endringer i innerste delen av denne benken, inn mot søylen, slik at dette kan fungere som sted for miksebord. Samtidig må man ha i mente at utviklingne ofte går mot bruk av relativt små styringsenheter til moderne miksere.



T.v.: Gammelt og nytt trevirke i tårnkonstruksjonen. T.h: Teglstein murt tilbake i trapperom bak orgelgalleri.



Del av ny konstruksjon. Opprinnelig omsøkt med plater, men kledd med panle fremstår dette ikke på samme måte som fremmede materialer. Mot orgelgalleri blir det lydisolert.



Det store buevinduet er nyrestaurert hos Vrolstad på Konsmo. Det kommer mer til sin rett nå når det er åpen vegg inn til tårnet.

Litteratur:

Mandal

Tempelbygging i nødsårene, Mandal kirke 150 år – Godvin Ousland 1971

Mandal kirke – Arvid Syrdahl 1998.

Holum

Herrens hus på Holme gård, Holum kirke 150 år – Gunnar Nomedal 1975

La oss bygge et hus for Herren, Et skrift fra Mandal historielag - Kap 7 – Mandal Historielag 1995

Harkmark

Harkmark Kirke 375 år 1613-1988 – Harkmark menighetsråd 1988

La oss bygge et hus for Herren, Et skrift fra Mandal historielag - Kap 4 – Mandal Historielag 1995

Kjerka på Harkmark, Harkmark kirke 1613-2013 – Toralv Sandnes 2013